

Boko 267 nan songo d. 40
2008 san zanwiye kalo

Jekabaara

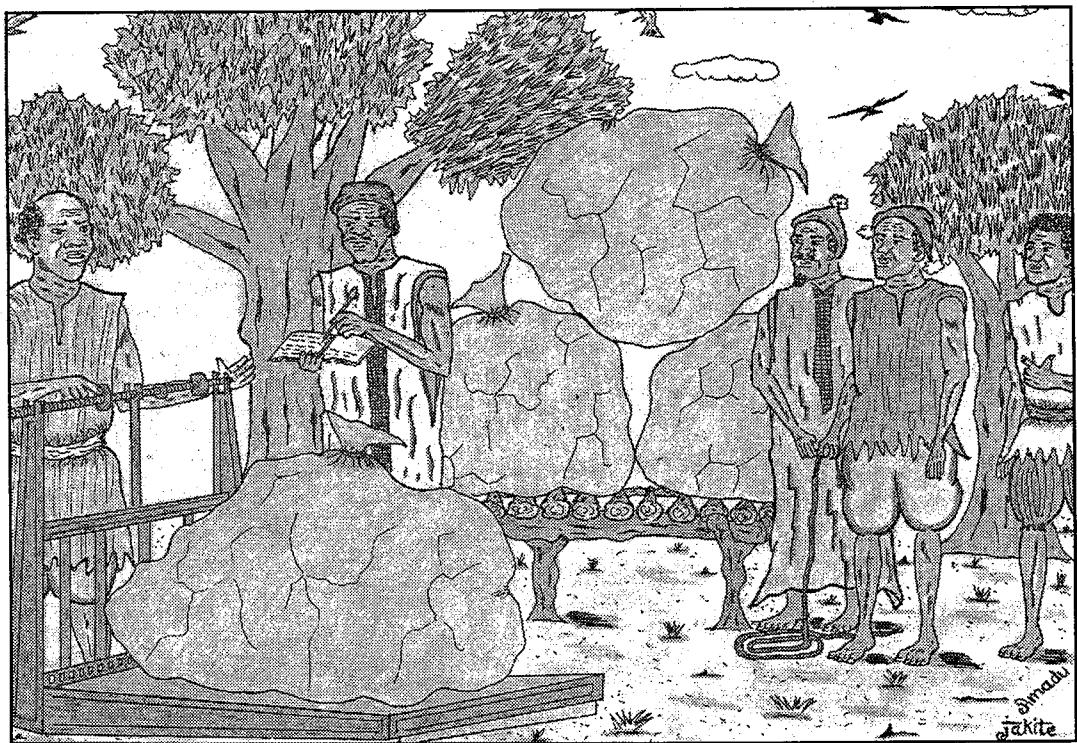
Cikela ceman n'a musoman kunnafoni seben

a be bø kalo o kalo

Jamana baarada la BP: 2043 Bamako (Mali)

Baara be senna haadi koɔrisene sigidaw kənə

pe 2-3-5nan

An balimamusə Tata
jire ko di ka nesin
koɔrisenew ma?

pe 4nan

Siginegkoro n'a nafaw

pe 7nan

Koɔrisene tubabunegɔn-
tan nafaw

pe 8-9-10 nan

Manden tariku kunceda

pe 11nan

Dantiglikan

San 2008 kumbəra

Kabi waati jan, kuma be kela san 2008 kan. O ya ke an ka jamana kənə sanba də ye min be to tarikubolo kan, ka də kərə kan. Mali koɔrikicikela bee sigilen don nu ye ko koɔribaa tadbolo be lateme kenyereye ka bolo kan san in de kənə, ka masiri kura don koɔriko temesira bee la, nō y'u bayelemani ye ka bə'kecogo kərə la, ka cogo kura sawurata. Yali o da bəna diya an na wa ? O ye

nininkali nafama ye min jaabi be yelemaw kecogo dəronpe jaabi la. Ni məgə min ye CMDT joyərə laje bi an ka sigidaw kənə yiriwa taabolo waleychi la, i be wajibiya ka siga o joyərə fali la kenyereye fe min te CMDT yare ye. Ni məgə min y'i hakili lajigin yere Mali kənə seneyiwabaarada dəw labancogo jugu la, i na fo tiga ni suman səne baarada ko "OACV", i be siga haali Mali koɔriko toli la sabati bolo kan, a baarada lakika da-firilen kəfə nō ye CMDT ye. A dun kafisa an ka jamana kolatige maa nəmaaw kə dən ko ko caman dibirə-fincogo be se ka ke kelen ye, ka sərə u kecogo lakika te

kelen ye. OACV dafrila cogo min ka ti-gasenew feritalen bila ten tigasene yi-riwa baaradako la, nō kera CMDT ta ye, ka sərə o ma banban laben barikama kan, o məgə jigilatigelen be caya dere ! Mali kənə yan, jama caman, baarada caman, ani baarabolo caman sinsinnen don CMDT kan dere. Hali nān yan nesin bololafenw doni mobiliko kan, an be ta sərə ko donitamobilatigi caman de ga-labu sinsinda ye CMDT ye. Aa ! Mali nəmaaw, a man kan CMDT i a bila kenyereye ka bolo kan ten de !

Tumani Yalam Sidibe

"Kalan be məgə sən hakili la, nka kunnafoni be məgə bə kunpan na" Yoro Ulen Sidibe

Mägçya sindi ye njogonfaamu ye

Hamidu Konate

Mali kono bi, cikelaw ka sigida yiriwa netaatoww cayara dere. Kabi duguyiriwatoww, fo ka se koperatifuw ani koperatifu jekuluw ma, do kera. Awa cikelaw yere ka nafa lakanabaa radaba, no ye Apekamu ye, o fana ba sen kan Mali cikelaw josiraw lakanani lajini na haali. O bee ye daamu ye ka jesin an ka hakikisigi ma, min be tali ke jamana kono dunkafa sabatili la. N tena jinen koerisene taabolo kura baarakelaw yere fana ka wulikajé kó "koerisene tubabunogé ntan kadara kono, min bema ke sababu ye ka nafaba lardon koerisenenaw kun, ka soro u ma musakaba ke. Nin bee ba ton b'a fo kan sigilen be ka san 2008 makono ni hakilisigi nooró ye ka jesin senefenw sabatili ma. Mali ye seneké jamana lakika ye dere. Mali jamana de fan bee ye senefen do cikedaga

belebele ye. N'an taara keronfe, an be ta soro ko alikama be cike a nema Dire falabaw kono. Malosene banbannen don haali Meti falabaw kono. Fen min ye sajo, keninge, kaba, fini ani nakosenefenw ye, fo ka se tiga ma, olu cikedabaw fensennen don kayi, Kulikoro, Sikaso, Segu haali. N'an yere ye moenobé ke ka don hali kati kubeda kono, an be t'a soro ko yen nakofenko be danogonma ke Afriki woroduguyanfan nakobaara taabolabaw la. O siratge kelen na, mogé te kuma Sikaso kó. Yen fana, bolofa be kow kan no ye jiriforo taabolo ye. Hali ni petoroli tan baara yan folo, anw Malidenw nisondiyakun be dere. An nisondiyakun be ka da kan Ala ye an ka jamana sigi dugukolo hakeba ke senekeyoro ye. An bee dun sonnen ba ma ko sene de y'an ka jamana kono na folotigiya bee sinsinda ye. Ala ni ce dere !

**Hamidu Konate
Jamana baarada nema**

Taareden

Muso caman be wolo ke
Ka soro
Muso caman te wolo nafa den !
Denko danma
Dun t'a ko in kun ye,
N'o ye densoro
Moneboyerela ye
Nka barikaden
De ko don
N'o ye taareden ye :
Min ba je a yere ye ;
Ka je bangebagaw ye ;
Ani k'a je
Muso daw ka desenyerekoro
Den dennankolon daw ye.
Dije be yoro min na bi,
Ko bee yanga
Sanga ba teno de la,
A nafa, an' a joda.
Taareden,
E bale ta ka bo nego la
Awa,
Ale fana be ta
Ke monobo
Sanni e ka seledo don ee.
O kanma
Maninkaw ko ko :
Fura kelenpe
Min be saya la,
O ye taareden wololi ye !

Tumani Yalam Sidibe

Hakilisanekene

Sa dogonnen de be kogo, nka, seba fana te fen jugu farefare ka fili a den koro ! o bee ye dijenatige hakili numan ko ye. Jaa ! hakili vere de ye dijenatige ye ! N teri, n'i be siran mogé ja, siran hakilitigi ja !

Tumani Yalam Sidibe

An k'an banban CMDT ka Mali faso bolofenyako kan waati bëe

CMDT ye cikeda belebele ye, min ka kenyereye-bolokan-bila da man di Maliden si la. CMDT, Mali kooricikebaarada be jødaba la Mali jamana kono, ka d'a yanga kan, an'a ka baara dita fasodenw ma, ani a lakodon nafada fasodenw bëe ye, n'o ye koorisene sigidagaw yiriwali ye

CMDT yanga ka bon haali Mali jamana dakene kono. Ale bëe sinsin na Sikaso, Segu, Kulikoro ani Kayi maraw bëe kono. Awa a ka cakeda kolo girinw bëe Bamako fana minenko ni iziniko siratege la. Bamako izini bolen kô ye, izini 17 de fana be CMDT bolo a ka cikemara wœrœ kono, minnu ye : Kucala ; Sikaso ; San ; Fana ; Buguni ani Kita ye. O iziniw bëe lajelen ka baara bennen don CMDT cikelaw bolola kœri hake sannen bëe de wurusili ma, k'a kalite sagesegé, ani k'a don bëre kono, kœkanfeere kanma. O izini 18 kelen kelen (maraw konoëta ka fara Bamakô ta an), bëe fana jødaba de bëe Mali kono denmisénw ka bolo donni na baara la : iziniw kono, biro kono, baarakelaw ; masinw labolibagaw n'u ka numanya kœsibagaw ; kœrimugu kebagaw bërew kono, ani kœri balonw girinya jateminëbagaw...

CMDT ye cakeda ye min ka baarakela mœgø famuyalenbaw : moniterew ; kalanfaw ; animateriw ni animatirisiw ka baara jësinnen bëe cikela mœgø miliyon saba ni kô de degenko juman ma kœri seneko juman

Mali kono bi, kœri nafa daamu be cikela mœgø miliyon saba ni kô de kan. A man kan an k'an mako bëe a la de!

na, min ye kalite juman ye. I koni bëe b'a dën cogo min na, jetaa si te se ka jë sœrœ, ka sœrœ a te sigida ce n'a muso bëe ka lahala kono. O de koson, kœrisene ; sumansene ani nafama senefen tœw bëe dont-dala jini baarasiraw waleyali dafé, CMDT be wale fana ke ka jësin musow ma, i ko bagan latulœ baara bolo ; nakœsene, fo ka se safune dilan baaraw ma.

Walasa ka kœrisene barika sankorëta haali, CMDT y'i banban kalan fana kan, kalanninje, n'an k'o ma ko balikukalan, ani baarakalan. O koson, kabi san 1980 waatiw la fo ka se bi ma, Mali kono balikukalanko lahala barikama be mine CMDT de kono misali ma.

San 2007 nowanburukalo tile 24, sibiridon, Bamakô Santiri Joliba ye lajeba sigi sen kan, min lajaga mœgø bëe y'a dën ko CMDT kunkanko bëe ye Maliden cëma n'a mušoma bëe de haminnanko ye ka d'a jëda nœrœbilabali

kan Mali kono baarako hakilisigi la duguba kono mœgø fanfë ani dugu misen kunda.

O lajeba tun be mœgø hak lina pinini de kan CMDT bilaliko la kenyereye ka bolo kan.

O de senfë laje kumatigw bëe y'a pereperelatigé ko CMDT bilali kenyereye ka bolo kan, k'o te wale ye min da ka di Maliden si la : kœrisenenaw ; CMDT baarakelaw ; Malidenw ; Mali faso jamana.

An be san 2008 zanwiyekalo kono nin ye. CMDT kono kow yelemasiraw dun fana kene boli baara fœlœw bolodalen don san 2008 de kono.

A kafisa, n'a n ka jamana jëmaa ma jë CMDT bilaliko kœryereye ka bolo kan, o k'a sœrœ u y'b sinsin labenbaw kan dere !

CMDT cikemaraw lahala

I ko an da ser'a ma cogo nin na jemukan in jujën na, CMDT kamara be cikemara wœrœ de kun

A to be jë 4 nan kan

je 3nan tə

**Koɔrisenewaw ka koperatifuw ni koperatifu jekuluw
(inijən kominali) lahala bilama**

Cikemara	Ciklaw ka tənw hake	Koperatifu jekulu hake	Koperatifu jekulu (inijən) tə sigita sen kan
Fana	1 402	1 374	28
Buguni	1 356	1 335	21
Sikaso	1 075	1 058	15
Kucala	1 206	1 178	28
San	711	689	22
Kita	831	669	162
Kuru	6 579	6 303	376

kan : Sikaso ; Fana ; San ; Kucala ; Buguni ani Kita. Nka CMDT bəna tila nin cogo de la kenyereye ka bolokanbila kadara kənə :

- * **Kejekabolo** : Buguni ni Sikaso
- * **Worodugu kɔrɔnyanfan** : Kucala ni San
- * **Cemance marada** : Fana ni Ətwale (OHVN)
- * **Tilebinfe** : Kita

O bə ben kɔri cikemara naani ma, min kənə rətilalen bə ke kɔrisenewaw ka koperatifuw ni koperatifu jekuluw ce.

N'a n ye jateminə ke katimu in kənəna kan, an bə t'a sərə k'ən bə don min na i ko bi, CMDT kənə dugu kelen kelen bəs bə labənbolo kan kɔrisenewaw ka koperatifu kadara kənə.

O b'a to an b'a jini k'ə dən an bə don min na i ko bi cikekafo (sekiteri) joli bəs CMDT kənə,

An k'o hake dən :

1. Fana cikemara : cikekafo wəɔrə

- Beleko
- Doyila
- Fana
- Nka kungu
- Masigi

2. Buguni cikemara : cikekafo wəɔrə

- Buguni
- Dogo
- Garalo
- Kumantu
- Kəlonjeba
- Yanfolila

3. Sikaso cikemara : cikekafo duuru

- Kijan
- Klela
- Jləna
- Sikaso
- Kajolo

4. Kucala cikemara : cikekafo wo-

lonwula

- Kənsegela
- Kucala
- Npəsoba
- Molobala
- Zebala
- Karangana
- Yoroso

5. San cikemara : cikekafo naani

- Bla
- Yangaso
- Kinparana
- Tomijan

6. Kita cikemara : cikekafo duuru

- Jijan
- Kita
- Kokofata
- Sebekɔrə
- Bafulabe

CMDT kənə kɔri koloma lahala 2007/2008 baarasan kənə.

* **Fana** : təni 83 000

* **Buguni** : təni 96 600

* **Sikaso** : təni 86 000

* **Kucala** : təni 121 000

* **San** : təni 36 000

* **Kita** : təni 40 000

Kələsili : O b'a jira ko 2007/2008 baarasan na, kɔri koloma təni 462 600 de bəna sərə CMDT kɔrisenewaw ka bolo fe. Fen min ye Ətwale ninyərə ye Mali ka kɔri koloma sərəta hake la, o min tə jate in kənə, o bə ben təni 23 000 de ma. O b'a jira ko 2007/2008 baarasan kənə, kɔri koloma təni 485 600 de sannifeere bəna ke Mali fe, kɔrisenewaw ka bolo fe, kā jesin dijə kɔrisugubaw ma. Hali n'o hake tə an ka jamana bila Afrika kɔrisene jamaw jekun na, siga t'a la kəni a bə an bila jamana fələ jate saba

A tə bə je 5 nan kan

Jè 4 nan to

kono (Zzipiti, Burukina faso, Mali ...).

Kolosiliw :

An k'a d'on ko jate dilen hake in te tali ke koeriforo tari 21 937 la, min labilala cikelaw fe ka da jidonko jugu kan, walima foro danmatene lasoreli bin fe, ka da utikalo ji sora cayako jugu kan koeri senbedagaba kono Fana ; Sikaso ani Kucala.

- Bakurunba foli la, an b'a ye ko koeri sora hake bolodalen 58 % doren de sora.

O b'a jira ko cikemara si ani sekiteri si m'a ka koeri sora bolodalen hake lakika sora. O kera ka da baarasan yere damine geleyaw kan.

- Fen min ye koeri hake sora tigitigi ye, cikemara si ma tari/kilo 1 000 sora ke. Awa, Dogo cikekafo (Buguni cikemara kono), ani Klela ni Kipan cikekafow (Sikaso cikemara kono), ani Zebala cikekafo (Kucala cikemara kono), olu dorenpe de sera ka toni kelen sora ke tari la.

- Sora hakeninw makonnen don cikekafo ninnu de kono (ka jiggin kilo 700 ni duguma ce tari la) :

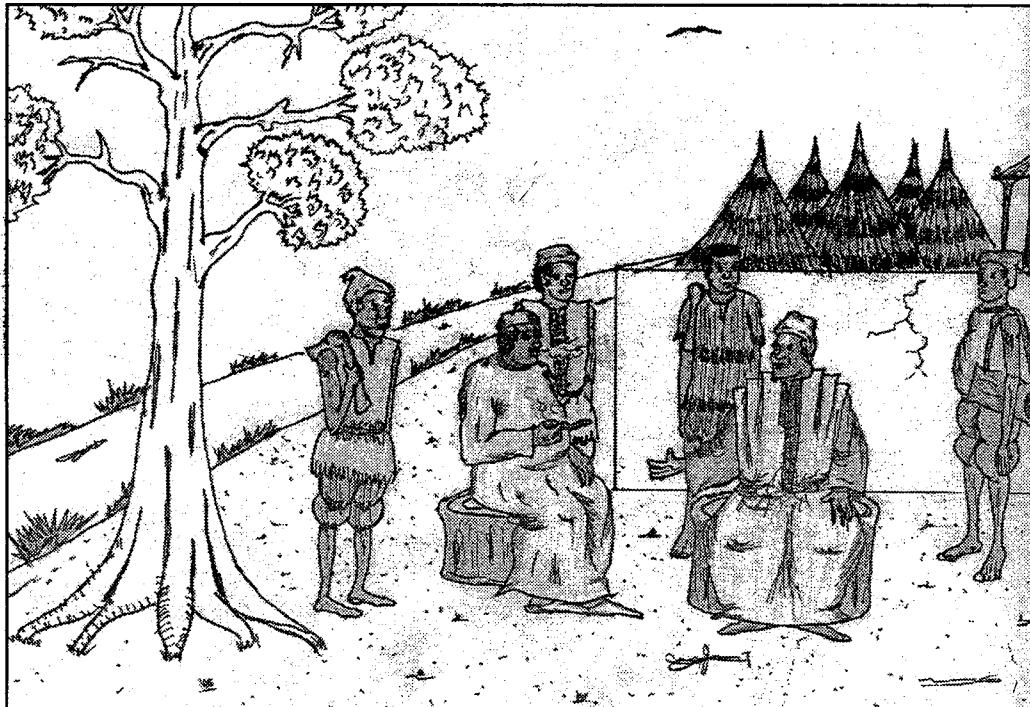
* Fana : kilo 696 tari la ; Marakakungo : kilo 687 tari la ; Konebugu : kilo 684 tari la. O ye Fana cikemara kono ye.

* San cikemara kono, Bla cikekafo ta hake be kilo 618 la tari la.

* Kita cikemara kono

- Kita : kilo 698 tari la ; Bafulabe, kilo 56 tari la.

2008/2009 baarasan jesigiw

Koerisene kera sababu ye kan ka duguw kono
cew na musow bee balo don ca la

Ka da dije koerisugubaw yere lala kan, ani baaraminenw fanga, fo ka se sora sabatilen keli lala yere ma, o bee b'a to an ka to hake sora kero lajini kan koeri la Mali kono, baarasan nata kanma. O hake min be munumunu tari 449 139 fanfe : 423 139 CMDT kono ; tari 26 000 Otuwale kono. Fen min ye sumanw senekene hakeko ye, noga sora cogo b'a to cikelaw ka lajini be sora ka ben dunkafa sabatili kadara ma Mali kono.

Koeri sora siratege la, lajini be tali ke cikeda 158 637 de kolosiko ju man kan, no hake be tali ke CMDT cikemara bee la.

An k'a d'on ko :

A kera CMDT kono ye wo, a kera Otuwale kono ye, banban be ke koerisene kan cogo min Mali cikelaw ka senyeroko lajini kan nafoloko siratege la, banban be ke sumansene ni baganbalosene fana kan o cogo kelen na dunkafa sabati kanma Mali kono.

O senefew re koloko girinw ye ninnu ye : kaba ; keninge ; sajo ani baganbalo ye.

An yenn baara in ke CMDT kalanfakuntigi Tata Jire ka deme barikama de kono.

O koson, an ka walenumandou be ka jesin a ma.

Tumani Yalam Sidibe

**Aw san bee
San bee.
Ala ka sankura,
san 2008,
k'an bee ka
here sora
san ye!
Ala ka Mali
koeriko
to sen na!**

CMDT Tata jire ko di ?

An balimamuso Tata jire ye CMDT kalanfakuntigi ye CMDT nemaayaşoba la Bamako. Ale ye min fō ka jesin Mali kōorisenenaw ma, o file nin ye : "An be san 2008 kalo fōlō yere de la nin ye. O ye dugawudon nəgonye kalo ye. Dugawu ye an ka adamadenya ntuloma barikama ye kabi lawale la. O bōlen kō yen, n b'a jini cikelaw bēe fe, kərenkərennenya. La kōorisenenaw, u bēe kā dōn k'u jōdaba de bē koperatifu ka sinsinni na sigidaw kōnō. Koperatifu de dun ye cikelaw ka yirawa labenbolo kolo girinw ye, minnu labaarako juman bēna ni sigida kōnōko mumē yiriwali ye. Awa, a kēko juman be a tōden bēe de kanu don nəgōn na, ka d'a kan jama kōnōmōgē bēe ka hēre be fen kelen min na, mōgō kelen kelen bēe ka lajini ye nəgōnfaamu de ye o kadara kōnō. N be wele bila n balimamuso togodala musow bēe fana ma, u bēe kā dōn k'u fana jōdaba bē sigida yiriwabarraw la. Forow kōnō; duw kōnō ani adamadenya ladamu baara tōw bēe nənabəkenew kan, bi bi in na, cew ni musow de ye nəgōn dafabagaw ye. Djé kōnō, ni bēe dun y'i ka keta k'a kecogo lakikala, nətaa be waleya. O kanma, a man kan musow yere k'u yere ke denkerefemōgōw ye nətaabaara si kene kan - ka se duguw bēe ma fana, n ka dugawu be dugutigiw ni dugu maa nəmaw bēe ani dugudenw bēe ye, Ala ka san 2008 ke hēre ni bankola san ye an bolo. Ala ka dunkafa sabati

Tata Djiré, CMDT ka lanfakuntigiba,
CMDT nemaayaşoba la Bamako

bēe bara ani ka kenya sinsin an bēe farikolow kōnō. Ala kana an galabuntanaya. Aw bēe san-bēe san-bēe !

Ka cikelaw, kōorisenenaw ka labenton kundama teme bi duguyiriwatōn kadara kan, ka kē koperatifu ye, o be sabati de jira kow taabolo kōnō, ka masōrō, ni duguyiriwatōn ye senefen bēe cikelbagaw ka tōn ye, kōorisenenaw danma de kunkantōn ye kōorisenenaw tōgōla kopereifu ye. O be bēn ni kotoñōgentala de ko fō, barisa, bēe ka sōrō be nafafen kelenpe min ko fō, o ko te rōnōgo maa si ka wale fe !

Nin tun y'an balimuso n'an nəmaa Tata jire kan ye ka jesin cikela ce nā muso ma. Ala k'a dōn tulo kunnandi kōnō.

Tumani Yalam Sidibe

Uko...

Baara be mōgō mactigiya, a be tila k'i kotigiya tugunni. Djé kōnō, baarakela de sako b'da yere la dēre !

Adama Kanute Arajo "kledu"
la nagalikela Bamako

Den-caman-sōrō ko te ; den-kelen-sōrō yere ko te. Den cama ni musoma ko te. Barika den de ko don. Aw m'a ye, denke ni denmuso sanfadugufa caman be cekorōba dō kō du kōnō, k'o yere to dayirime nofe panimagoro la.

Musa Bengali
Ka bə Sikaso

Ko "jōn bēe bī dakan bolo !" O ye kuma duman ye bannyereye tulo kōrō dēre. An k'a dōn kōnō ko ce bēe dusu taabolo de bā dakan temesiraw kofō dēre !

Mamutu Tarawele
Ka bə Sikaso

Danbe te csba lankolon na, ka masōrō ale vere sefangā t'a wolo kōnō a ka lajiniw karaba sōrō la. Mōgō o mōgō dun sefangā t'a ka lajiniw sōrō karaba sira la, o tigi bā ka dinenatige daamu da wali ta de kan !

Burama jakite
Ka bə Bugumi

Den kolon de ba ye bōne saba sōrōbagā ye dēre : djēsigi danbe ntanya ; furuso danbetanya ; den-juman-wolo danbe ntanya.

Nakani Jenebu Soko Ka bə
majanbugu kin na Bamako.

Sanni faransikaw k'a jini k'a jēdōn adamadenw josira be ne ka jamana kōnō cogo min, nō ye Libi ye, a kafisa u k'u mako don tungarankew ka jani jugu la faransi jamana kōnō, o la u bā dōn kōlu te ne kalanbagaw ye adamadenw josiraw tōpētēko la !

Muhamari Eli Kadafi
Libi jumanakuntigi

Dinenatigi kōnō, maa si kuna jigin maa si la, barisa bēe kunutuma y'i ka sogomada ye !

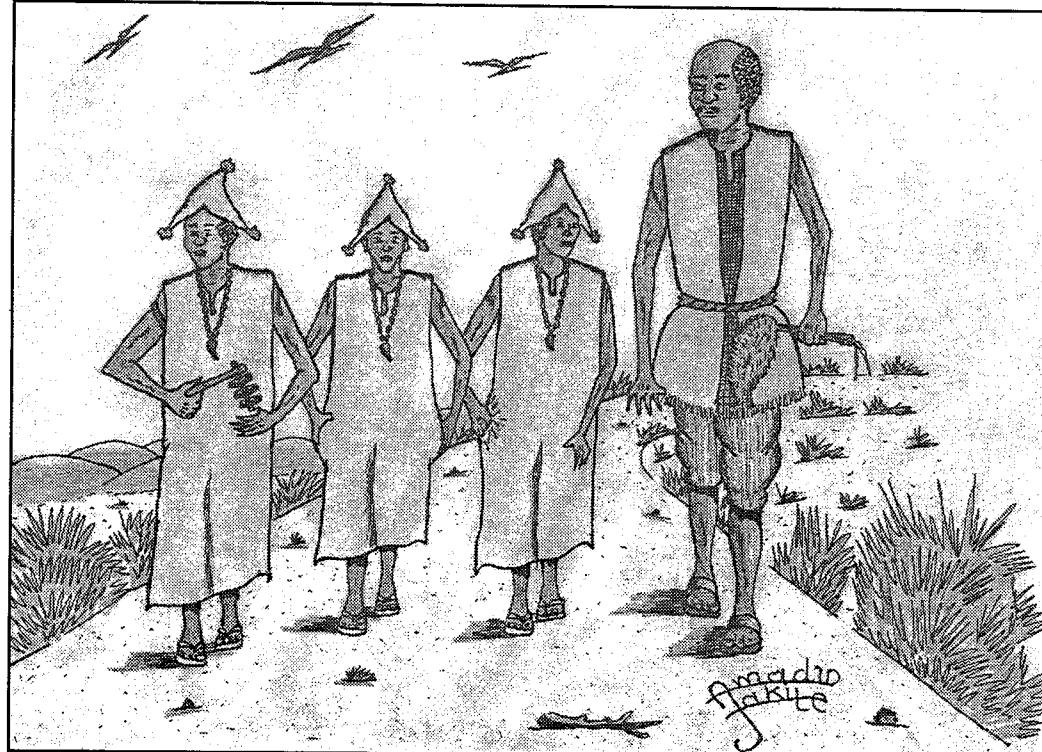
Amadu ni Mariyamu
Mali fi jento dōnkilidala

Yelé kajni kosebe, barisa yelé kelenpe de ye nisəndiyafura yamaruyalen ye sarriya fe. An kayelé k'a n ka dusukasiw silatunu !

Adama Layiko
Kadəwari la nəgəlikela dō

Farijolo kenyaya : siginekoro lahala

Bolokoli ye an ka jamana lada koreba ye, min be sen na kabi an benba janw tile. Sanga ni waati bee, den cemaninw ni den musomaninw sigira negekoro. Nka, ko si te ke lajini do ko. O lajini cogoya de ba ke nafako walima maasibako ye. N'an ye siginegekoro kun jini an benbaw fe, an be ta soro ko kun saba de ba la minnu kelen kelen bee joda ka bon adamaden ka sigida konesigi temeko juman na adamadenya kono. I na fo karamego Benba Trawele ko cogo min ka bo Sikaso, bolokoli nafa folo ye mogoya senuyali ye ka bo noga juguw la. A nafa filanan ye adamaden ka cemusoya nege berebennen ye. A nafa sabanan, no yere de tun ya kekun jenjen ye an ka maakorow fe, o tun ye dugu kono "wolo-tuma-kelenw" tin donni ye noga na adamadenya taasira bee kan, ko sababu ke u be solomadenya waati min ke noga kan, mogo kelen (somes) ka mara kono, ani koro ka kow kunni kadora kono. Bi dun, ni nafa fila folo be bolokoli la halibi, koladen bolokoli ye nafa sabanan silatunu ani ka jufaya don ce caman ka ceya barika la. Ni cemaninw, sigira negekoro k'u to ko la, ye maasibako ye a caman ka ceya barika sinsinni na taalen nese. Fen min ye denmisen ka jama lamara ye solomaburo kono, a bo fana bali. Ni siga te den cemanin ka siginegekoro nafa la, an ka den k'o nafaba be soro a ko bilali de la ka den ka hakili soro waati makonon, no be damine den san wolonwula la ka yelen. Aw m'a ye, folo, an ka

Kabi dije korelen, siginegekoro kera anw ka lada wulibali ye.

maakorow tun be den ka siginegekoro kolatige ke a san mugan dafalen de kofe. O tun ba to denmisew be kalan noga fe adamadenya mogoyasira, a ceyasira an'a muusira bee la. A tun ba to yere denkenin dusu be don dimiminenyeela la. Nka, denjenin bolokoli dimi mineko ye yorenin kelen temefen ye barisa a ja te meen a hakili la.

Felo, dugu o dugu kono, filanjoga selinw siginegekoro ma, dugutigi ni dugu mogekorobaw tun be je ka ka jama siginegekoro waa ti boloda ani k'o labew ke ni boloko numu lasomini ye ani solomadenw dagayoro labew siratege la. O bee de tun be siginegekoro ke jenaje donbaw ye dugu kono, ani ka keta baara di dugu denmisen funanke bee ma : npogotigw ga kono ; cemisenw do go jiniyoro la ; denmasaw, taasibila ka nesin denmisew ma u nolu minnu bena bo

noga kan kunnoga saba kono. Nin bee de kanma solomaburo tun y'a danma kalansoba ye an bara yan, ni nansaaraw k'o ma ko : "iniwerisite".

Ni dije korelenko bee na nafa don ka nesin sigida ma, waatiw kono yelema nabolow be se ka fijne bila a ko doew la. An ka fara denkenin siginegekoro, ma ka to ko la. No kera a ko nafa be to a kan, kan maasibantanya ! i na fo an ya mine kunnafonidila Abdu li Arazaki Menta la cogo min arajo Bamakan na, jumadon san 2007 desanburukalo tile 28, bamaanna, den bolokobali (siginegekorobali) bee tun ye den naman tan de ye, ce manin kunda ani musomanin kunda. O tun ba jira ko jo da hali fitiinin t'a la sigida kono maa sebeko si jenabokene kan. Tego were ta la bilakoro ko. Bilakoro dun da te maa sebeko la !

Tumani Yalam Sidibe

zanwiye kalo san 2008

“Kotənbiyo” (Koɔri tubabunogɔntan səneni be sənekəla kiisi jurutaba ma, w'a b'a to a kan balo a ka sənefenw nafa la “Dənsen kelen tə duguje”

Sidi Eli Mukutari Giro ko ten

Koɔri ni bene ani mangoro tubabunogɔntan səneni ye ko kura y'an ka jamana kənɔ yan. Sabu, a donna an fe yan 2002 san. Nəntə, a be dijə kənɔ kabini san 1900. O siratige la, an wulila ka se Muwema biyoloziki Maliyen (Mibiyomu) pəmaaba Sidi Eli Mukutari Giro ma k'a jininka walasa a ka se ka fen f'an ye sənefenw tubabunogɔntan sənecogo n'a nafaw kan. O tuma, an ka Giro ka folenw lamen jekuluba 35 min farala pəgən kan koɔri ni bene ani mangoro tubabunogɔntan səneni kama Mali kənɔ yan, olu ka pəmaaba ye Sidi Eli Mukutari Giro ye.

Ale ka fə la, u ka jekulu in sigira sen kan san 2002, əkutəburukalo kənɔ, a pəmaayaso be Buguni. An be don min na i n'a fə bi, an be baara ke mara saba de kənɔ, Buguni mara, Kələnjəba mara ani Yanfolila mara. N ka n'i y'a men ko muwema biyolozigi maliyen, o ye sənefen tubabunogɔntan sənebagaw ka jekuluba de ye Malidenw bəe təgə la. O siratige la, an b'a fe ka taa Mali marayərə bəe la, fə n'a y'a sərə minnu mago t'a la de !

Fen min ye sənefen tubabunogɔntanw səneni donni y'an fe Mali kənɔ yan, a daminenā ni jinini ye san 1998 waatiw la Yanfolila ni Kələnjəba mara kənɔ. Nka, k'a walangatan ka taa fan bəe fe k'ə

Koɔri tubabunogɔntan səneni na fa be cikelaw kan, ka masərə musaka t'a la

jama caya, o daminenā san 2002. Sənefen bəe be se ka ke biyo ye, n'o y'a səneni ye k'a sərə tubabunogə ma k'a kərə. Nka fen min ye anw muwema biyolozigi maaw ta fan ye, an te sənefenw foyi sene k'a sərə feereyərə jənjən t'a la an bolo. O hukumu kənɔ, anw sin-sinnen be sənefen minnu kan feereyərə jənjən b'a n bolo minnu na, olu ye : kəɔri, bene, sikələ ani mangoro ye. O kosən, an be nin fen suguya naani sene, sabu feereyərə jənjən b'u la an bolo. O temenen kə, maa 5000 de cesiri-lən sənefen ninnu səneni fe, muso

ye min na 40 (40%) ye kəmə-kəmə sara la, n'o be ben muso 1800 ma kulu in kənɔ. An be don min na i n'a fə bi, ka sənefen sene ka fen sərə a la ka sərə tubabunogə ma ke a kərə, o ye kənənafliko ye bitle sənekəlaw bolo, n ka Giro ye o siga bə an na. Ale ka fə la, walasa sənekəla ka fen sərə a ka sənefen tubanogɔntan na, a te ne cogoya si la f'a k'a cesiri kosebə farafinnoğə dilanni fe ani ka farikololabara ke, n'o ye kərəsiyenni n'a pəgənnaw ye. Tiŋe yere la, a te taa cikela ka cesiri kə. Koɔri tu-

A tə be ne 9nan kan

je 8nan tɔ

babunəgəntanko ta fan ye, n'a n ye kəori lajə ale tipenifénw ka ca kosebe, ka a damine a feere waa-ti la fo ka na se den waati ma, n'a fərə k'o te furake ni tubabuw ka bagajiw ye, Sidi Eli Mukutari Giro, o ko be cogo di ?

Giro ka fə la, bi-bi in na, fura jənjən bə bolo ani jininikew ye minnu sərə olu bəs ye an yərew ka farafinjiriw denw mugu bəlen ye ani u denw tulu bəlen ye. Misali la : Malijirinin den mugu be ke ka furakeli ke ani npēku den tulu ka fara kəbi tulu kan, ninnu de be ke ka kəori tubanəgəntan furake foro la. Ninnu ye jiriw ye minnu be sərə an yərew ka sigida la yan, n'u be se ka ke ka furakeli ke ka sərə i ma wariba bə. Fen min ye bagaji minnu yəre dilan cogo ye, jirininkunanin (Malijirinin), ale kise mugu be bə, nəntə, kobi ni npēku kise tulu de be bə.

Kəori tubabunəgəntan caman te sərə senekela ka cəsiri kə

Walasa senekela ka kəori tubabunəgəntan caman sərə tari kelen na, f'a ka se farafinəgə juman təni 5 walima təni 8 ma. Kəori tubabunəgəntan ni kəori təw te kelen ye. Danfaraba be u ni jəgən cə. Ka də kan, tubabuw ka nəgə n'u ka bagaji gelenw te k'ə kərə, a si fana te bayeləmasi ye. Osiratige la, bi-bi in na, ale koloma kilo kelen be san senekelaw bolo sefawari dərəmə 54 ani tama 2 la. O kəfe, kilo kelen o kilo, sefawari dərəmə 6 ani tama 4 be sara cikəlaw ye walasa u ka se k'ə ka forobabaaraw ke u ka dugu kənə. Nimu ye danfara ye min be a ni kəoritəw cə.

Koorisene jəda be dugu ka pətaadaw sabatilila

“Bolonkənidən kelen te bələ ta”

Mali kəori tubabunəgəntan senəni jəkuluba kelen te se ko la, Giro ko ten.

Mali kəori tubabunəgəntan senenijekulu kelen te se ko la, u ni dəməjekulu caman bolo be jəgən yiriwali ta fan, fe, i n'a fə Əkusənni, nansaaraw ka jəkuluba, Iko, Eli Ede, kerənkerənnənya la, Eli-wetasi y'an dəməbagə ye nafoloko ta fan fe.

Mali yəre fana kənə, an ni cikəjekulu caman bolo be jəgən bolo i n'a fə AOPP n'a jəgənnaw, ka fara koperatifuw ka jəkuluba kan. Sabu dəmə nasira ka ca, ha-kilina dəmə be yen. Nka, nafoloko dəmə fana be yen, u be jəgən dafa. Nka, nafoloko ta fan fe ka jəsin dəmə ma, muwema biyolozigi maliyən yəre b'a bolo bila a kun. Sabu, n'i ye dəmənafolo kəmə-kəmə sigi, sefawari dərəmə 28 (28%) be bə olu yərew kun, n'o y'an ka cikəlaw ye.

Sidi Eli Mukutari Giro ka fə la, san 2006/2007 baarasan kənə. Mali ye kəori tubabunəgəntan təni

613. sərə. Nka jinan, n'o ye san 2007/2008 baarasan ye, an kelen be ka kəori tubabunəgəntan təni 1118 jəsigi ni Ala y'an dəmə. Fen min ye Mali kəori tubabunəgəntan senəbagaw ka jəkulū (muwema biyolozigi maliyən) ni senekelaw cə geleyaw ye, Sidi Eli Mukutari Giro ka fə la, geleya fan si te u ni jəgən cə. Ka də kan, senekela mago be fen o fen na, anw ye o bee ke an ka baara kənə, i n'a fə səngə juman, kalan ani kunnafoniko ka masərə senekelaw be kunnafoni foro la ka taa se dijə suguba ma. Ninnu kəfe, geleya be se ka ke yen. Sabu, taabolo kura don, senekelaw dun delilen don tubanəgə n'a bagajiw sanni na sugu la ka taa ke forow la, ka sərə u ma səgen. Nin dun na f'i ka wə-əsi kosebe nəgədilan ni foro yəre senəni farikilolabaaraw la, sabu tubabunəgə n'a bagajiw fan si te don ale kəori senəni baaraw da fe.

Kəori tubabunəgəntan furakeli-bagajiw te kasaara foyi lase ada-

A tə be je 10 nan kan

je 9nan to**maden ma, kuma te laminiw ma**

Sidi Eli Mukutari Giro ka fô la, kœri tubanögontan furakelibagaji te kasaara fan si lase maa ma kuma te laminiw ma. Ka d'a kan, sanni a ka døn kà bë se ka mago were je, a tun be fen caman je an ye. Misali la : kobitulu min file nin ye, ni maa min banana ni joli bë maa walima i ka bagan na kobitulu de tun be kô joli la. O hukumu kœnø, an ye musojekulu døw kalan jirininkunna kise ni npekuise ani kobitulu bocogo la. O la, an ka senekelaw be bagaji ninnu san o jekulu maaw fe.

Taari kelen furakelibagaji mussaka mume : Giro ka fô la, kœri tubabunögontan furakeli san kœnø ni kobitulu ni jirininkunna-nin ani npekutulu ye, taari 1 mussaka be ben sefawari dørøme 750 ma.

Kita ni manden jigi bë kœri tubanögontan kan san nataw la, sabu la, san 2006/2007 baarasan kœnø, an ye sifilelibaara døw ke Kita mara kœnø, o na ke sabbu ye an ka don yen. Fen min ye manden mara ye, a bân kœnø ka se yen fana san nataw la. O la sa, taalen jefé ni Ala sennâ ma, an be se Mali marayorë bëe la. O hukumu kœnø, marayorë fen o fen nò mago be kœri tubabunögontan na, olu be se k'u ka lajini ke kà ci : « mobiyomu » na Buguni walima Eliwetasi (Helvetas) la Bamako, ka dà kan da yelelen don bëe ye. Sabu, dijé suguba mago be kœri tubabunögontan caman de la. O la, Buguni ni Kœlœnjeba te se kò sôrø fo an ni Mali ciklaw bëe k'u bolo di jøgøn ma walasa

Ni kœrisene ker'a kecogola, a nafabëe kan: ciklaw; Mali jamanaadew; Mali waribonda.

jinita ka sôrø. O siratege la, an kelen be ka da yele bëe ye walasa ka baara in kë ka se a dan na.

Mali bololabaaraklaw niyore be kœritubabunögontan na

Giro ka fô la, u donna kœrisene na ka sôrø an ka kœri bëe be taa feere kôkan. Nka, u y'a jira ko kœri tubabunögontan te se ka ke o cogo la. O hukumu kœnø, an ye hake dø dansigi an ka Mali bololabaaraklaw ye walasa u ka se kô bayelema ka dø fara u ka sôrø kan, o be se tøni 20 jøgønna ma.

Jømaa ka kuma laban ni a ka welekan

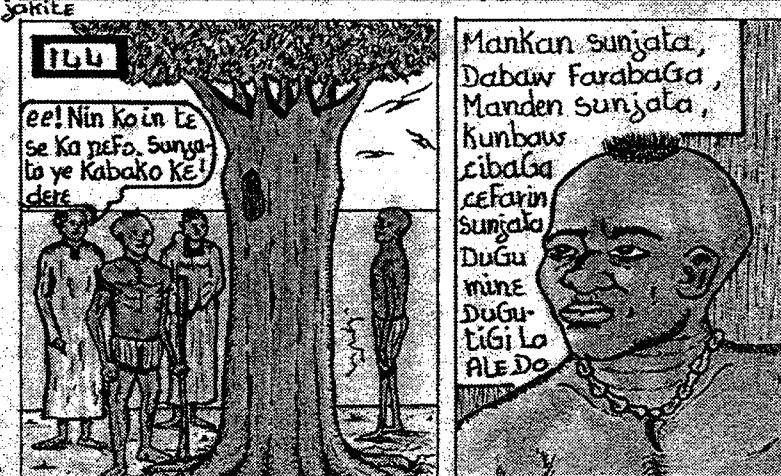
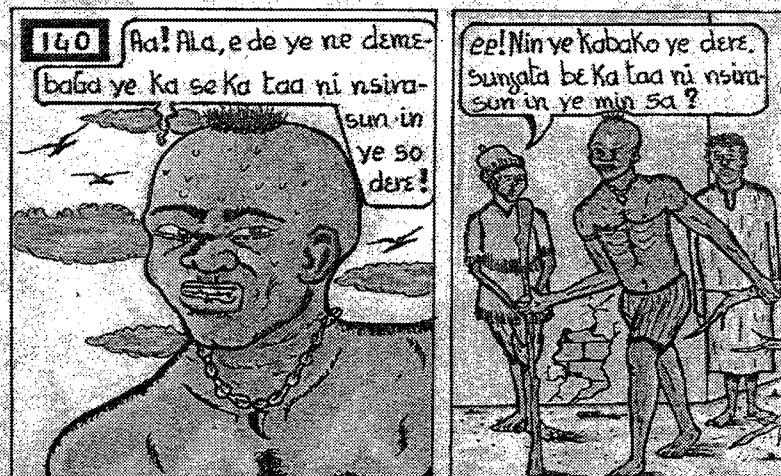
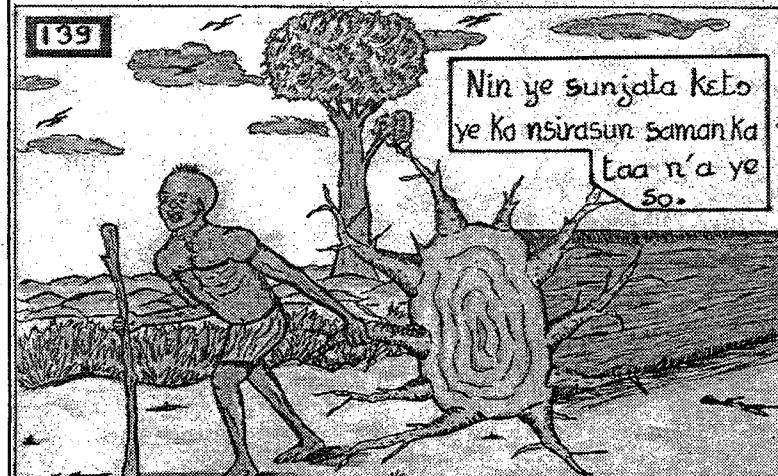
N be foli ke ka jøsin Mali senekela bëe lajelen ma, kerenkerennenya la, kœri tubabunögontan senebagaw. O temenen kô, n be welekan min lase Mali senekelaw ma, o te døwëre ye, u kà døn ko « dønsenkelen te duguje ». O kœrø te døwëre ye, tile kura de be ka bë, sabu an tun be baara døw ke fôlë, gelyea donna o døw la. O siratege

la, kœri tubabunögontan senebagaw ka jekulu (Mobiyoju) b'a fe kà ka taabolo dan ciklaw kœrø walasa u be se ka nafa sôrø u ka senefenw na, min ni taabolo kœrø te kelen ye. N'o ye mangorobiyo ni benèbiyo, ani kœribiyo ye. Hali nakœbiyo, an b'a fe kô bëe ladon jamana kœnø. Welekan in kun te døwëre ye, walasa senekelaw kà laje u ka bagajikow ni tubanögøko nøgøya døoni k'u yerew ka nøgødilannen n'o ye farafinnögøw ye, i n'a fô sunugunögø ni bagannøgø.

N ka welekan filanan be jøsin jamana jømaaw ma. Anw ka welekan filanan be jøsin jamana jømaaw ma. Anw bolo, ni gelyea be kœri tubabunögontan seneni na Mali kœnø yan dønin, fo n'a kera jamana ka kokørødon baliya ye. Sabu, o fagan ka døgø dønin. O tuma, n b'a jini u fe, u kana u sigi kà ko to anw ni kœkandemë kebagaw bolo ten, n'u m'u se ko ke a la.

Yusufu F. Fane

*Manden tariku
(maana Kunce)*

Nsiirin : Filaninw ka maana (tigeda 3nan)

Filaninw bëra kungo kono k'u kunsin dugu fôlë min ma, o dugu-kono-mögëw bëe bëra k'u kunben.

U selen dugu kono, u y'u dantige yenkaw ye, k'u bë ka u bamuso de jini. O fôlen, musokorëba dë y'a kanto kerefe ko : aw bamuso ye ne de ye ! Musokorëba were ko kerefe ko ; aw ba t'ale ye dere ! Aw ba ye ne de ye.

Kuma cayara minke, filaninw ye musokorëbaw jininka kelen kelen u wolo yora la. Musokorëba dëw b'a fô « anw y'a wolo so kono » ; dëw b'a fô : « an y'a wolo nègen kono ». Filaninw b'a fô ko : « anw bamuso te aw si ye. U bëra o dugu la. U tagara ten cogola, u mana se dugu o dugu la, u b'u dantige yen dugu kono mögëw ye. N'o kera, musokorëba bëe be girin k'u ta fô. Filaninw y'a fô ko yan musokorëba si te anw bamuso ye nin dugu in kono yan ! » Filaninw bë taa ten, fo ka na don dugu tannikelellan kono, n'o ye Paa ye. Filaninw n'u ka masiriw dontë Paa dugu kono, yen dugu-kono-mögëw bëe bëra k'u kunben. U selen yen, u y'u jë k'u dantige, k'u bë k'u bamuso de jini. O kuma fôlen, jama wulira fan bëe k'a jë. Musokorëba bëe ko : « Filaninw, aw ba-

muso ye ne de ye ». Kuma nana caya, ka n'a ke ni filaninw ko : i y'an wolo min ? Musokorëba dëw b'a fô : an y'a wolo wotoro kono. Filaninw b'a fô ko ; aw si t'an bamuso ye. Mögëw tora ten girin na, galomusoba nögolen ye jama ceci, ka n'a jë mögëw jema, k'a bë kuma dëron, dë y'a tège labë k'a gosi a ne kan, ko : « e galomusoba nögolen bë mun ke filaninw ka kene kan ? Taa ka bë yan ! O kelen, filaninw y'u to so sanfe, k'a fô jama ye, k'u k'a to yen a fana k'i dantige. Galomusoba gerela filaninw la, k'a fô u ye ko : « Aw bamuso ye ne de ye ! » Filaninw y'a jininka ko : i y'an wolo min ? A y'u jaabi ko : n y'a wolo kungo kono ! Aw wolodon, n y'a wolo tabasunba fila ni nögön ce. Nk'a waati ne tun te n yere kalama.

O kuma fôlen, filaninw y'u pan ka bë so sanfe, k'u boli ka na u melleke galomusoba la ka kasi, f'u bë sigisigi !

U ko jama ma ko : nin de ye anw bamuso ye !

O kuma fôlen, jama bëe sumara.

Maloya bolo, dëw yelemana ka ke kungofenw ye kene kan, k'u boli, k'a ko to kana ke olu jena ! Filaninw taara n'u bamuso ye a

bara, ka jënmuso bisaba bila kà ko, k'a jë, k'a laben ni sanu ni lulu ye, ka soro ka so jë k'a kundama janya ni jalasun ye, k'a daw n'a fulowow ke ni sanu ye.

U ye galomusoba bila yen, ka jënmuso keme bil'a senkoro. Maloya tun ka jugu fôlë mögëw ma kosebe. Maloya bolo, dugutigi Kanjaba ne fijnenna. Baramusoba yelemana ka ke dimogë finba ye, ka taa. O de ye dëmogë finba dancogo ye an fe yan. N ye nsiirin in ta yero min, n y'a bila yen !

Amadu Jakite Jlegenkela
jamana baarada la Bamako

Jekabaara

Labolikuntigi Seben nekulù kuntigu
Tumani Yalam Sidibe
Seben nekulù
Yusufu Fane
Bakari Sangare
Tumani Yalam Sidibe
Jlegew kebag
Amadu Jakite
Nataliye dilanbag
Modibo Sidibe
Jaw tabaga
Haruna Trawelle
Labenbagow oridinateri la
Madamu Jakite Worokiyatu So
Fatumata Cero
Madamu Ture Mama Jalo
Bacarake nögönw
CMDTSNV - Ofisi Nizeri -
Ofisi iri - OHVN
Hake bëta : 16000
Batakisira : 2043
Negejurusira : 229 62 89
Jamana baarada - Seki zayed i togala
sira - Hamudalayi kin - Bamako - Webu
nimero
www.afribone.net.ml/jekabaara/

**Walasa k'aw ka dönniya labarika an baarakanw la, a ye aw wasa
don jamana gafew la an ka fasokanw la**

